

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

02.02.2023. Nr. 6-1/61

Liepājas pilsētas Domes Sociālajam dienestam
socialais.dienests@liepaja.lv

Par sociālo dzīvokļu pieejamību personām ar invaliditāti

Tiesībsarga birojā saņemta Liepājas pilsētas Domes Sociālā dienesta 20.01.2023. atbilde Nr. 460/2-3 uz tiesībsarga 12.01.2023 pieprasījumu Nr.6-1/22 par sociālo dzīvokļu pieejamību personām ar invaliditāti.

Liepājas pilsētas Domes Sociālais dienests norāda, ka neizvērtē sociālā dzīvojamā mājā piešķirtās dzīvojamās telpas atbilstību personas veselības stāvoklim. Personām, kurām ir tiesības īrēt sociālo dzīvokli ir iespēja iepazīties ar piedāvāto dzīvojamo platību un izvēlēties sev atbilstošu dzīvojamo platību.

Iepazīstoties ar saņemto atbildi, tiesībsargs vērš Liepājas pilsētas Domes Sociālā dienesta uzmanību, ka tiesībsargs savā darbībā jau vairākkārt ir aktualizējis jautājumu par mājokļa pieejamības nozīmi personu ar invaliditāti tiesību aizsardzībā.

Nemot vērā minēto, jānorāda, ka Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām pieejamība ir iekļauta kā viens no pamatprincipiem – ļoti svarīgs priekšnosacījums tam, lai personas ar invaliditāti varētu faktiski un līdztiesīgi īstenot savas pilsoniskās, politiskās, ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības.¹

Un tieši - Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 9. pantā ir skaidri noteikts, ka pieejamība ir priekšnosacījums tam, lai personas ar invaliditāti varētu dzīvot neatkarīgi un pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās un neierobežoti īstenot visas savas cilvēktiesības un pamatbrīvības vienlīdzīgi ar citiem.²

Jāatzīmē, ka personām ar invaliditāti tiesības uz piekļuvi nodrošina, strikti īstenojot pieejamības standartus. Pakāpeniski, sistemātiski un (kas ir svarīgāk) pastāvīgi uzraudzītā veidā jānovērš šķēršļi, kas apgrūtina piekļuvi sabiedrībai paredzētajiem objektiem, ēkām, precēm un pakalpojumiem, ar mērķi sasniegt pilnīgu pieejamību.³ Tas nepārprotami ir

¹Apvienoto Nāciju Organizācija. Personu ar invaliditāti tiesību komitejas Vienpadsmitā sesija. Vispārējā piezīme Nr. 2 (2014) 9. pants. Pieejamība https://www.tiesibsargs.lv/wp-content/uploads/2022/09/visparejais_komentars_2_pieejamiba.pdf 2.lpp

²Apvienoto Nāciju Organizācija. Personu ar invaliditāti tiesību komitejas Vienpadsmitā sesija. Vispārējā piezīme Nr. 2 (2014) 9. pants. Pieejamība https://www.tiesibsargs.lv/wp-content/uploads/2022/09/visparejais_komentars_2_pieejamiba.pdf 4.lpp.

³Apvienoto Nāciju Organizācija. Personu ar invaliditāti tiesību komitejas Vienpadsmitā sesija. Vispārējā piezīme Nr.2 (2014) 9.pants.Pieejamība https://www.tiesibsargs.lv/wp-content/uploads/2022/09/visparejais_komentars_2_pieejamiba.pdf 5.lpp.

attiecināms arī uz mājokli, un šajā gadījumā uz pašvaldības nodrošinātajiem sociālajiem dzīvokļiem.

Tāpat jāvērs uzmanība, ka Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 28. pantā iekļauta pienācīga dzīves līmeņa un sociālā aizsardzība personām ar invaliditāti.

Apvienoto Nāciju Organizācija, skaidrojot šo tiesību aizsardzību, ir norādījusi, ka dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai garantētu gan vispārējo, gan personām ar invaliditāti domāto sociālās aizsardzības līdzekļu un pakalpojumu nodrošināšanu pieejamā veidā un pieejamās ēkās un visas informācijas, kas attiecas uz personām ar invaliditāti, padarīšanu pieejamu, lietojot zīmju valodu, Braila rakstu, pieejamus elektroniskos formātus, alternatīvo rakstu un pastiprinošos un alternatīvos komunikācijas veidus, līdzekļus un formātus. Sociālo mājokļu programmās jānodrošina, lai mājokļi cita starpā ir pieejami personām ar invaliditāti un vecāka gadagājuma personām.⁴

Vienlaikus jānorāda, ka šajā jautājumā būtu jāatzīmē arī tiesību uz pienācīgu mājokli nozīme personu ar invaliditāti tiesību aizsardzības nodrošināšanā. Tiesības uz pienācīgu mājokli ir nostiprinātas arī Pārskatītās Eiropas Sociālās hartas 31. pantā.⁵ Hartas 31. panta 1.punkta ietvaros Eiropas Sociālo tiesību komiteja pieprasa, lai dalībvalstis garantētu ikvienam tiesības uz mājokli un veicinātu atbilstoša mājokļa pieejamību.

Tas nozīmē, ka jebkura persona, neatkarīgi no veselības stāvokļa, bauda šo tiesību aizsardzību, un pašvaldība, sniedzot sociālo palīdzību, rīkosies tā, lai šī tiesību aizsardzība tiktu nodrošināta, ievērojot vispārējus cilvēktiesību standartus.

Tiesībsarga ieskatā, īstenojot personas tiesību uz mājokli aizsardzību, ļoti būtiski to nodrošināt kvalitatīvi, nepieļaujot formālu pieeju sociālo dzīvokļu piešķiršanas kārtībā.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, tiesībsargs vērs uzmanību, ka mājokļa pieejamība plašākā nozīmē būtu jātulko tā, ka dzīvojamai telpai ir jābūt pieejamām visām personām, kurām ir tiesības uz to. Proti, tas nozīmē, ka organizējot palīdzību, pašvaldībai ir jāņem vērā mazaizsargātu personu īpašās dzīvokļa vajadzības un jāizskata tās prioritārā kārtībā, un tas nepārprotami ir attiecināms arī uz personām ar invaliditāti.

Pamatojoties uz norādīto, tiesībsargs aicina Liepājas pilsētas Domes Sociālo dienestu pārskatīt un uzlabot sociālo dzīvokļu piešķiršanas kārtību, pārliecinoties, ka personai piešķirtais dzīvoklis atbilst personas vajadzībām, un veselības stāvokļa dēļ personai netiek ierobežotas citas pamattiesības.

Ar cieņu
tiesībsarga pilnvarojumā
Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas
vadītāja

Ineta Rezevska

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

⁴Apvienoto Nāciju Organizācija. Personu ar invaliditāti tiesību komitejas Vienpadsmitā sesija. Vispārējā piezīme Nr.2 (2014) 9. pants. Pieejamība https://www.tiesibsargs.lv/wp-content/uploads/2022/09/visparejais_komentars_2_pieejamiba.pdf 12.lpp.

⁵ Par Pārskatīto Eiropas Sociālo hartu. Pieejams: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=255022>